

Förslag till nytt Tillgänglighetsprogram för Härnösands kommun

Bemötande

Kommunikation

Fysisk tillgänglighet

Dokumentnamn	Tillgänglighetsprogram med bilaga	Dokumenttyp Program	
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelsen	Datum 2013-xx-xx	Diarienummer [Diariennr]
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version 1	Senast reviderad - Giltig t o m 2015-xx-xx
Dokumentinformation	Ersätter tidigare handikapplan från 1994		
Dokumentet gäller för	Nämnder och bolag i Härnösands kommun		
Annan information	Redaktionella ändringar och mindre revideringar kan göras under löptid utan ny beslutsprocess.		

Innehållsförteckning

1	Tillgänglighet gynnar alla medborgare	3
2	Process	4
3	Övergripande mål.....	4
4	Målområden	5
5	Ansvar och tillämpning	5
6	Målområde: Bemötande	6
7	Målområde: Kommunikativ tillgänglighet.....	8
8	Målområde: Fysisk tillgänglighet	10
9	Organisation	12
10	Ansvar- och finansieringsprincipen.....	14
11	Samarbete med handikapporganisationerna	14
12	Definitioner	16
13	Källor	17

1 Tillgänglighet gynnar alla medborgare

Inledning

Tillgänglighet är ett begrepp som används för att beskriva hur vår omgivning och vår miljö är utformad. Ett tillgängligt samhälle ska fungera för alla, oavsett funktionsförmåga.

Det beräknas att cirka 10 procent, alltså ungefär 1 miljon människor, av Sveriges befolkning har någon form av funktionsnedsättning. Omräknat till Härnösands befolkning, innebär det att uppskattningsvis 2 500 personer har en funktionsnedsättning. En funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Ett funktionshinder uppstår när en person på grund av sin funktionsnedsättning upplever begränsningar i förhållande till sin omgivning. Det är miljön som är funktionshindrande.

Frågor om tillgänglighet berör alla medborgare i Härnösands kommun oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning eller etnicitet. Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam, anger att tillgänglighetsanpassningar är nödvändiga för 10 %, underlättar för 40 % och är bekvämt för 100 % av befolkningen.

Det är även samhällsekonomiskt lönsamt att satsa på tillgänglighet. Genom relativt enkla insatser och små medel kan till exempel information, aktiviteter/verksamhet och fysisk miljö utformas så att alla medborgare med funktionsnedsättning kan vara delaktiga i samhället. Det är en av grunderna i svensk funktionshinderspolitik.

Tillgänglig kommun

För att alla ska kunna vara delaktiga i ett samhälle, är det viktigt att tillgänglighetsperspektivet genomsyrar alla de kommunala verksamheterna och att kommunen aktivt arbetar för att förbättra tillgängligheten. Kommunens arbete har en avgörande roll i att förverkliga FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I och med att kommunen har ansvaret för områden som förskola och skola, socialtjänst, äldreomsorg, stadsplanering, bostäder och renhållning, berörs alla förvaltningar och bolag.

Det nya programmet för tillgänglighet ersätter *Handikapplanen* från 1994. Programmet har förnyat och anpassat innehållet för att säkerställa kvalitet och uppföljningen av kommunens tillgänglighetsarbete.

Avgränsningar i programmet

Programmet ska inte ses som en ersättning av gällande lagstiftning eller av kommunens andra mål- och policydokument, som kan beröra tillgänglighet. Programmet ska komplettera dessa.

2 Process

Tillgänglighetsprogram för Härnösands kommun har arbetats fram i form av ett projektarbete mellan kommunens förvaltningar och bolag. Programmet bygger på kommunfullmäktiges beslutade övergripande mål och har som uppgift att förverkliga FN:s grundläggande konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Under arbetet har information om uppdraget presenterats för det kommunala handikapprådet, pensionärsrådet och kommunens ledningsgrupp. Utöver detta har två dialogmöten genomförts med handikappföreningar. Programmet har tagit tillvara och fokuserat på de områden som samlade flest synpunkter ur ett övergripande perspektiv.

En workshop har också genomförts under projektiden för ett 50-tal tjänstemän, chefer och politiker i syfte att ge deltagarna en djupare förståelse för tillgänglighetsfrågor.

3 Vision och övergripande mål

Kommunfullmäktige antog under 2011 visionen, att Härnösand ska vara en ”Hållbar, Livaktig och Solidarisk kommun”.

Visionen ska uppnås genom 15 övergripande mål som är vägledande för arbetet fram till år 2015. De 15 målen är gemensamma för Härnösands kommunala verksamheter och nämnderna har ett gemensamt uppdrag att förverkliga dem.

5 av dessa 15 övergripande mål, har koppling till tillgänglighetsarbetet.

- ❖ Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- ❖ Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.
- ❖ Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor
- ❖ Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.
- ❖ Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och strukturella hinder överbryggas.

4 Målområden

Funktionsnedsättning är i sig oftast inget hinder utan det är i mötet med en otillgänglig miljö som funktionshinder uppstår. Det är ofta omgivningen som avgör om det är möjligt för människor med funktionsnedsättning att delta fullt ut i samhällslivet på lika villkor som andra samhällsmedborgare.

I programmet för tillgänglighet i Härnösands kommun berör vi följande målområden.

Bemötande

Kommunikativ tillgänglighet

Fysisk tillgänglighet

5 Ansvar och tillämpning

Härnösands kommuns program för tillgänglighet, ska ge kraft åt processen att förbättra villkoren för personer med funktionsnedsättning och funktionshinder. Detta för att alla på ett likvärdigt sätt ska kunna ta del av kommunens service och tjänster.

Programmet är ett övergripande styrdokument och ett stöd för alla kommunens nämnder, förvaltningar och bolag samt för de verksamheter, som kommunen har avtal med. För att det ska kunna genomföras fullt ut måste varje medarbetare i kommunen och i de verksamheter, som kommunen har avtal med, på ett medvetet och insiktsfullt sätt göra sin del. Ansvaret för att målen ska nås har varje nämnd och styrelse.

Varje nämnd/bolag ska tillämpa de delar av programmet som är lämpliga utifrån varje verksamhet. Med målen som utgångspunkt, har nämnder/bolag ansvar för att verksamhetsanpassade åtgärder och aktiviteter utformas och redovisas årligen. Arbetet ska ske i samverkan med berörda intresseorganisationer och andra samarbetspartners.

6 Målområde: Bemötande

Bemötande handlar om samspel mellan människor, den inställning som personer har till varandra och hur alla har rätt att bli accepterade och respekterade för den man är. Ett respektfullt bemötande handlar till stor del om empati, förståelse, medvetenhet och kunskap och hur det kommer till uttryck i tal, handlingar, gester, ansiktsuttryck, tonfall etc. Ingen ska tvingas göra om sig för att kunna delta i samhället.

Vision

Härnösands kommun och bolag och de verksamheter, som kommunen har avtal med är kända för hur de bemöter alla på ett respektfullt, serviceinriktat och professionellt sätt oavsett individuella olikheter.

Mål

- ❖ Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- ❖ Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.

Målen ingår i kommunens antagna övergripande mål. Detta innebär att kommunen systematiskt och på alla arbetsplatser ska arbeta med frågan om bemötande och tillgänglighet. Kommunen ska öka kunskapen och vidta åtgärder även vid de verksamheter som kommunen har avtal med, om bemötande för personer med funktionsnedsättningar

Vi når målet genom att

1. Varje nämnd/bolag ansvarar för att samtliga anställda och förtroendevalda är väl insatta i kommunens dokument för tillgänglighet, både på kommunövergripande nivå samt för respektive förvaltningsnivå.
2. Varje nämnd/bolag ansvarar för att samtliga anställda och förtroendevalda har tagit del av information om olika typer av funktionsnedsättningar, såväl synliga som dolda.
3. Varje nämnd/ bolag ansvarar för att beställningar och upphandlingar och avtal har avsnitt om bemötande, där det är tillämpligt. Detta ska ske med krav på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering, där överenskommelser inte har fullföljts.

4. Nämnder/bolag ansvarar för att det kommunala tillgänglighetsrådet och handikapporganisationer konsulteras i form av medborgardialog för att få en ökad kunskap om situationen för personer med funktionsnedsättningar.

Varje år ska, nämnder/bolag redovisa:

- åtgärder/aktiviteter som vidtagits för att öka medvetandet och kunskapen i respektive verksamhet eller organisation.
- uppföljningar som gjorts av avtal avseende bemötande samt om ekonomiska regleringar genomförts
- beställningar, upphandlingar och avtal som innehåller ett avsnitt om bemötande i kravspecifikationen.
- på vilket sätt konsultation har genomförts med tillgänglighetsrådet och dialog med handikapporganisationerna

Ex. på artiklar i FNs konvention som rör bemötande

Artikel 1-4 Syfte, definitioner och allmänna åtaganden

Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering

Artikel 6 Kvinnor med funktionsnedsättning

Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning

Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

Artikel 22 Respekt för privatlivet

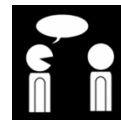
Artikel 24 Utbildning

Artikel 27 Arbete och sysselsättning

Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

FNs konvention finns i sin helhet i bilaga.

7 Målområde: Kommunikativ tillgänglighet

Kommunikativ tillgänglighet handlar om att alla medborgare ska kunna ta del av och förstå information av olika slag, vilket kan vara svårt vid till exempel nedsatt kognitiv förmåga, nedsatt syn eller hörsel. Därför måste tryckt och digital information vara tydligt utformad och vid behov gå att få i punktskrift, på lätt svenska och andra språk eller med talstöd. I vissa sammanhang behöver talad information kompletteras visuellt, genom till exempel bildstöd/symboler.

Webbplatser ska vara utformade så att de är tillgängliga även för personer med funktionsnedsättning. För att kommunikation mellan flera parter ska fungera, kan det ibland behövas mänskligt stöd i form av tolk, hjälpmedel i form av fungerande teleslingor och lämpliga lokaler med tanke på god akustik och belysning.

Vision

Alla människor ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv och med hjälp av samhällets stöd därmed kunna delta fullt ut på livets alla områden. Var och en ska ha tillgång till och förstå den information man har behov av och ha möjlighet att kommunicera på sina villkor.

Mål

- ❖ Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.

Målet ingår i kommunens antagna övergripande mål. Detta innebär att informationen och dialogen om kommunens och bolagens verksamhet samt de tjänster och den service dessa erbjuder, är tillgänglig och användbar på ett sådant sätt att var och en kan ta del av den och meddela sig på sina villkor. Varje medborgare ska kunna påverka och delta i den demokratiska processen.

Vi når målet genom att

1. Varje nämnd/bolag ansvarar för att informations- och kommunikationsplan implementeras och används i syfte att öka medvetenheten och betydelsen av tillgänglig och tydlig kommunikation.
2. Varje nämnd/bolag ansvarar för att specifika åtgärder vidtas för att all kommunikation inåt och utåt ska bli tillgänglig och tydlig.
3. Varje nämnd/bolag ansvarar för att för att den kommunikativa tillgängligheten beaktas i alla beställningar, upphandlingar och avtal, där det

är tillämpligt. Detta ska ske med krav på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering, där överenskommelser inte har fullföljts.

Varje år ska nämnder och bolag redovisa:

- åtgärder som vidtagits för att öka den kommunikativa tillgängligheten
- beställningar, upphandlingar och avtal som innehåller ett avsnitt om kommunikativ tillgänglighet i kravspecifikationen

Ex. på artiklar i FNs konvention som rör kommunikativ tillgänglighet

Artikel 1-4 Syfte, definitioner och allmänna åtaganden

Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering

Artikel 6 Kvinnor med funktionsnedsättning

Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning

Artikel 9 Tillgänglighet

Artikel 21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information

Artikel 24 Utbildning

Artikel 29 Deltagande i det politiska och offentliga livet

FNs konvention finns i sin helhet i bilaga.

8 Målområde: Fysisk tillgänglighet

Fysisk tillgänglighet handlar om att både inomhus- och utomhusmiljöer som allmänna lokaler, gator, torg, kollektivtrafik, byggnader och andra fysiska miljöer i Härnösands kommun ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Detta innebär att kommunen ska arbeta för att medborgare ska kunna ta sig fram i byggnader, ta sig till och från arbetet och delta i kultur- och fritidsaktiviteter.

Vision

Alla människor ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv med hjälp av samhällets stöd och därmed kunna delta fullt ut på livets alla områden. De har full tillgång till den fysiska miljön och till de transporter som de har behov av, samt till alla verksamheter och tjänster som kommunen och dess bolag erbjuder.

Mål

- ❖ Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och strukturella hinder överbryggas.
- ❖ Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor

Målen ingår i kommunens antagna övergripande mål. Detta innebär att den fysiska tillgängligheten ska utvecklas varje år, så att möjligheten att ta del av kommunens tjänster och verksamheter ökar för alla.

Vi når målet genom att

1. Nämnder/ bolag inventerar de allmänna platserna i kommunen utifrån Boverkets föreskrifter (BFS 2011:13,HIN2) samt de publika lokaler som kommunen bedriver verksamheter i.
2. Nämnder/ bolag arbetar successivt bort fysiska hinder så att även personer med funktionsnedsättning har möjlighet att besöka och arbeta i kommunens lokaler och vistas på allmänna platser.
3. Nämnder/ bolag ansvarar för att den fysiska tillgängligheten ska beaktas i beställningar, upphandlingar och avtal, där det är tillämpligt. Detta ska ske med krav på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering, där överenskommelser inte har fullföljts.

Varje år ska nämnder/bolag redovisa:

- egna eller hyrda lokaler och allmänna platser som har inventerats ur tillgänglighetsperspektiv utifrån lagstiftning och kommunens checklista
- åtgärder som vidtagits utifrån gjord inventering för att förbättra tillgängligheten så att personer med funktionsnedsättning har kunnat besöka eller arbetat i kommunens lokaler samt vistas på allmänna platser
- uppföljningar som gjorts av avtal avseende den fysiska tillgängligheten samt om ekonomiska regleringar genomförts

Ex. på artiklar i FNs konvention som rör fysisk tillgänglighet

Artikel 3 Allmänna principer

Artikel 4 Allmänna åtaganden

Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering

Artikel 6 Kvinnor med funktionsnedsättning

Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning

Artikel 9 Tillgänglighet

Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället

Artikel 24 Utbildning

Artikel 29 Deltagande i det politiska och offentliga livet

FNs konvention finns i sin helhet i bilaga.

9 Organisation

Det är en självklarhet att kommunen uppfyller lagkraven. Kommunfullmäktige, har det yttersta ansvaret för tillgänglighetsfrågor inom kommunen, och styrs av kommunallagen. Därutöver har samtliga nämnder/bolag ansvar för att tillgänglighetsperspektivet genomsyrar det egna verksamhetsområdet.

Utifrån att Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att leda och följa upp arbetet, har kommunstyrelseförvaltningen uppgiften att samordna tillgänglighetsarbetet och nämnder och bolag ett utförandeansvar, enligt följande modell.

Lagar och förordningar och kommunens ansvar för tillgänglighet

FNs konvention, Regeringsformen, Kommunallagen, Vallagen, Diskrimineringslagen, Förvaltningsprocessbalken, Lagen om off. upphandling, Lag om kollektivtrafik, Språklag, Lag om elektronisk kommunikation Skollag, Förordning om aktivitetsstöd, Plan o Bygglag, Trafikförordning, (Lag 1998:814 med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning). Föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder, Lag om bostadsanpassning LSS, S o L, och HSL, Lag om färdtjänst, Föräldrabalk, Socialförsäkringsbalk, Förordning om rehabiliteringsersättning			
Kommunfullmäktige övergripande ansvar			
Kommunstyrelse leder arbetet, uppsiktsansvar		Nämnder/bolagstyrelser utförande ansvar	
Kommunstyrelseförvaltningen samordnar verkställande ansvar		Förvaltningar verkställande ansvar	Kommunala bolag verkställande ansvar
Tillgänglighetssamordnare, samordnar arbetet med nämnder/bolags kontaktpersoner och ingår i tillgänglighetsrådets beredningsgrupp		Tillgänglighetsansvariga kontaktpersoner, följer upp programmets efterföljs	
Tillgänglighetsråd företrädare för handikappföreningarna och nämnder har samråd och informationsutbyte			

Kommunfullmäktige, har det yttersta ansvaret för tillgänglighetsfrågor inom Härnösands kommun och styrs av kommunallagen

Därutöver har samtliga nämnder/bolagsansvar för att tillgänglighetsperspektivet genomsyrar det egna verksamhetsområdet. Nedan ges exempel på nämndernas och bolagsstyrelsers ansvarsområden.

Kommunstyrelsen, har det kommunövergripande ansvaret att leda och följa upp genomförandet av tillgänglighetsarbetet i kommunen.

Samhällsnämnden, ansvarar för miljöarbete, fysisk planering, bygglov, bostadsanpassning, parkeringstillstånd, mark- och fastighets frågor, gator och parker, naturvård, miljö-och hälsoskydd samt livsmedelskontroller. I samhällsnämndens ansvarsområde ingår även fritids-, kultur-och ungdomsverksamhet däribland drift av fritidsanläggningar, teater, konsthall, bibliotek samt ungdomsgård. Nämnden har också ansvar för att gällande lagstiftning inom de berörda områdena följs däribland gällande krav på tillgänglighet.

Socialnämnden, ger stöd och hjälp till personer med funktionsnedsättning. Dessa frågor behandlas genom Biståndsenheten, som reglerar insatser utifrån: Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om särskilt stöd (LSS) samt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Socialtjänstlagen säger bland annat att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sina liv får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra.

Skolnämnden, har ansvaret för att alla elever som av olika anledningar, fysiska, psykiska, sociala eller andra skäl får särskilt stöd enligt skollagen. Skollagen säger att utbildningen ska ta hänsyn till olika behov hos elever. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. I Härnösands kommun arbetar också alla skolor i utifrån en likabehandlingsplan som varje skola arbetat fram.

Arbetslivsnämnden, har utifrån sitt uppdrag att genomföra vuxenutbildning och särskild vuxenutbildning ett ansvar för att genomföra utbildningar som anpassas utifrån individens behov och förutsättningar. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov. Vuxenutbildningen arbetar utifrån en likabehandlingsplan. Myndigheten för yrkesskolor ställer också krav på ökad fysisk tillgänglighet på yrkeshögskolor. Förvaltningen har också ett speciellt uppdrag att via olika insatser stödja personer som har särskilt svårt att nå ut på den ordinarie arbetsmarknaden.

Bolagen

De kommunala bolagen ansvarar för att gällande krav på tillgänglighet tillgodoses inom de verksamheter som respektive bolag bedriver.

10 Ansvar- och finansieringsprincipen

Kostnader för anpassningsåtgärder inom kommunal verksamhet som har betydelse för ökad delaktighet och tillgänglighet för alla medborgare, ska finansieras inom ramen för ordinarie verksamhet.

Trots det bör pengar avsättas för tillgänglighetsarbetet. Dels för att ta bort hinder som annars inte skulle tas bort inom rimlig tid och dels för att kunna anställa en person som är samordnande, stödjande och pådrivande i tillgänglighetsarbetet.

För att personer med funktionsnedsättning ska få samma rättigheter som andra medborgare, har varje nämnd ansvar att uppfylla programmets övergripande mål och redovisa insatser i kommunens årsredovisning.

11 Samarbete med handikapporganisationer

Härnösands kommun ska, i enlighet med FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 4, ”*nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem*”. Detta innebär att synpunkter från handikapporganisationerna samlas in innan beslut fattas om förändringar och åtgärder som kan påverka personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighetsråd

Nuvarande kommunala handikapprådet byter namn till tillgänglighetsråd och flyttas organisatoriskt till kommunstyrelsen, utifrån att kommunstyrelsen leder arbetet med funktionshinderpolitik. Kommunala tillgänglighetsrådet är ett organ för samråd och informationsutbyte mellan företrädare för handikappföreningarna och nämnder inom Härnösands kommun. En ledamot från kommunstyrelsen föreslås vara ordförande. I rådet ska finnas representanter från samtliga kommunala nämnder samt representanter från handikapprörelsen.

Kommunala tillgänglighetsrådet (KTR) ska verka för att FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning respekteras och beaktas i den kommunala verksamheten.

Kommunen har möjlighet att använda sig av handikapporganisationernas kunskaper. KTR är rådgivande, icke beslutande organ, som kan ta initiativ och framföra önskemål och krav till kommunens nämnder och styrelser. Rådet är inriktat på allmänna och strukturella insatser.

Handikapporganisationernas/föreningarnas prioriterade insatsområden

Under arbetet med programmet har dialogmöten genomförts med flera handikappföreningar i Härnösand med syfte att fånga upp synpunkter och prioriteringar inom de olika målområdena.

Inom målområdet bemötande, hade attitydsfrågor en hög prioritet och synpunkter framfördes kring behov av kompetensutveckling i bemötandefrågor. När det gäller målområdet kommunikation, ansågs att skyltning i utemiljöer behöver förbättras och att information i högre grad anpassas till olika grupper (ex. teckentolk, talstöd). Inom området fysisk tillgänglighet, fick efterfrågestyrt stöd till fritidsaktiviteter hög prioritet, likaså fortsatt arbete med att tillgänglighetsanpassa lokaler och utomhusmiljön. Synpunkter kom även på åtgärder för att underlätta det personliga resandet.

Representanter för följande föreningar deltog på dialogmöten våren 2013.

- Autism och Aspbergerföreningen
- Bröstcancerföreningen
- Föreningen för utvecklingsstörda, FUB
- Hjärt och Lungsjuka förening
- Hörselskadades förening, HRF
- Handikappförbunden i Härnösand, HSO
- Neurologiskt handikappades riksförbund, NHR
- IF Rycket
- Reumatikerföreningen i Härnösand
- Synskadades riksförbund, SRF

12 Definitioner

Bemötande - Bemötande handlar om samspel mellan människor, den inställning som personer har till varandra och hur det kommer till uttryck i tal, handlingar, gester, ansiktsuttryck, tonfall etc.

Funktions nedsättning - En funktionsnedsättning kan uttrycka sig i fysiska, psykiska eller intellektuella begränsningar av en persons funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara av bestående eller av övergående natur.
(Definition enligt Socialstyrelsen)

Funktionshinder - Funktionshinder uppstår när en person på grund av sin funktionsnedsättning upplever begränsningar i relation till sin omgivning. En person har inte ett funktionshinder utan hindret uppstår i förhållande till omgivningen. Det är miljön som är funktionshindrande.
(Definition enligt Socialstyrelsen)

Handikapp - Har utgått som term och avråds som synonym till såväl funktionsnedsättning som funktionshinder. Idag lever "handikapp" framförallt kvar i sammansatta ord som handikappolitik, handikapporganisation och så vidare.

Handisam - Statlig myndighet för handikappolitisk samordning.

HIN - Boverkets föreskrifter och allmänna råd om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder

HSO - Handikappförbundens samarbetsorgan. En paraplyorganisation med drygt 40 medlemsorganisationer och ca 0,5 miljoner medlemmar.

Kognition - Kognition handlar om de processer som sker i hjärnan då vi tar emot, bearbetar och förmedlar information.

Kommunikativ - Med kommunikativ menas att ta emot och dela med sig av information på ett sådant sätt att givaren och mottagaren kan ta in innebörden av budskapet på sina villkor.

Konvention - Överenskommelse, fördrag t.ex. mellan stater.

SKL - Sveriges kommuner och Landsting

Tillgänglighet och andädnbarhet - Tillgänglighet innebär att man självständigt kan ta sig fram i miljön och användbarhet att man kan vistas i den och använda den till det den är avsedd för. Nuvarande bygglagstiftning syftar till att tillgänglighet och användbarhet ska vara naturliga delar i grundutförandet.

Taktil - Taktil avser känsel eller beröring. Taktila plattor är kännbara med fötterna eller med den vita käppen. Exempel på taktila plattor är sinus- och kupolplattor.

Visuell - Visuell avser något som uppfattas med synen. Kontrast i färg och ljushet är en viktig form av visuell information som framför allt hjälper personer med måttlig synnedbudsättning att orientera sig.

WCAG - WCAG handlar om hur information på webben rent tekniskt ska läggas ut men också om hur designen ska utformas för att inte skapa onödiga tillgänglighetsproblem.

Orienteringsförmåga - Nedsatt orienteringsförmåga kan hänga samman med nedsatt hörsel, nedsatt syn eller nedsatt kognitiv förmåga.

13 Källor

FNs konvention

Nationellt handlingsprogram för handikappolitiken

Handisam

Riv hinder – riktlinjer för tillgänglighet (*litteratur från Handisam*)

Södertälje kommun. *Handikappolitiskt program för Södertälje kommun*

Gävle kommun, *Tillgänglighetsprogram 2011-2016*